

Otázka: Právní úprava, směrná účtová osnova

Předmět: Účetnictví

Přidal(a): Tereza P.

PŘEDMĚT ÚČETNICTVÍ A JEHO VÝZNAM

- je to písemné zaznamenávání informací o hospodářských jevech podniku, a to v peněžních jednotkách

- předmět účetnictví je zaznamenáván v účetní jednotce takto:

- a) stav a pohyb aktiv a pasiv – podnikatel musí mít přehled o stavu peněžních prostředků, o tom, kolik Kč má dostat zaplacen od odběratelů, a naopak, kolik Kč dluží dodavatelům
- b) N, V a s tím související zjištění HV – přehled o výši prostředků do podnikání vložených a o dosažených výsledcích podnikatelské činnosti, aby podnikatel věděl, zda se mu vyplatí provozovat podnikatelskou činnost

FUNKCE ÚČETNICTVÍ

1) poskytuje informace pro potřeby podnikatele – v průběhu hospodaření podnikatele, zda vydělal, nebo prodělal

2) může sloužit jako důkazní prostředek při vedení sporů – jedná se o vedení sporů při uznávání a ochraně práv vyplývajících ze vztahu mezi věřitelem a dlužníkem

3) poskytuje informace pro rozhodování a řízení podniku – na základě údajů o minulosti

nebo současnosti firmy se mohou řídicí pracovníci rozhodovat o budoucích investicích, obchodech či rozšíření nebo likvidaci

4) zjištění informací pro účely daňové – pro správné stanovení základu daně a tím i daňové povinnosti účetní jednotky

5) údaje v účetnictví umožňují kontrolu stavu majetku a hospodaření – je charakteristická u akciových společností, kdy tyto společnosti jsou řízeny profesionálním týmem odborníků, odděluje se výkonné řízení firmy od vlastnictví

PŘÁVNÍ NORMY

– účetnictví je upravováno soustavou právních norem, základním předpisem v ČR je **Zákon o účetnictví**

– další normou jsou prováděcí **vyhlášky Ministerstva financí ČR**, které upravují vybrané oblasti účetnictví pro jednotlivé skupiny účetních jednotek

– podnikatelských subjektů se týká **Vyhláška č.500/2002 Sb.**

– podrobnější výklad k jednotlivým oblastem účtování pak poskytují **České účetní standardy pro podnikatele**

právní síla těchto norem je:

1. ZÁKON O ÚČETNICTVÍ 2. VYHLÁŠKY MF 3. ČESKÉ ÚČETNÍ STANDARDY

– dalšími předpisy, které účetní jednotky musí ve své praxi využívat, jsou **nový občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích, daňové zákony, pojišťovací zákony, zákoník práce, zákon o CP**

• ZÁKON O ÚČETNICTVÍ

– povinností je vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věcně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem

1) účetnictví je úplné: zda jsou zaúčtovány všechny účetní případy týkající se účetního období

2) účetnictví vedené průkazným způsobem: zda jsou účetní případy a zápisy doloženy účetními doklady a účetní jednotka provedla inventarizaci

3) účetnictví je správné: zda nebyly porušeny povinnosti stanovené zákonem o účetnictví

-> obsah zákona:

a) definuje účetní jednotky b) definuje předmět účetnictví a účetní období c) stanoví základní povinnosti při vedení účetnictví a při používání účetních metod včetně pokut za nedodržení povinností stanovených zákonem o účetnictví d) stanoví pravidla pro

oceňování jak v průběhu účetního období, tak i k rozvahovému dni e) definuje účetní knihy a jejich otevírání a uzavírání, účetní doklady

f) definuje směrnou účtovou osnovu g) stanoví základní požadavky na obsah účetní závěrky

-> vymezení účetních jednotek:

- zákon stanoví, kdo je účetní jednotka (na koho se tento zákon vztahuje)

a) právnické osoby, které mají sídlo v ČR b) fyzické osoby, které jsou jako podnikatelské zapsány v OR

c) ostatní FO, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat přesáhl za předcházející kalendářní rok 25 mil. Kč

d) ostatní FO, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí

-> povinnost vést účetnictví:

- právnické osoby jsou povinny vést účetnictví ode dne svého vzniku až do dne svého zániku

- FO, jejichž obrat překročil výše uvedenou částku, se stávají účetními jednotkami od prvního dne následujícího roku - nemají však povinnost vést účetnictví

-> zjednodušené účetnictví:

- FO, které budou účetními jednotkami a nemají povinný audit, mohou vést účetnictví ve zjednodušeném rozsahu

- mohou:

a) sestavit účtový rozvrh, v němž mohou uvést syntetické účty pouze na úrovni účtových skupin

b) spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize

c) nemusí používat zásadu opatrnosti - u odpisů nemusí uplatňovat účetní, ale pouze daňové, které však musí být zaúčtovány - daňový výdaj

d) nepoužívají ustanovení ZoÚ týkající se rezerv a opravných položek

- obchodní společnosti povedou vždy účetnictví v plném rozsahu

• VYHLÁŠKA Č. 500/2002 SB.

- věnuje se ustanovením ZoÚ

- stanoví: rozsah a způsob sestavování účetní závěrky, obsahové vymezení položek účetní závěrky - účetních výkazů, směrnou účtovou osnovu,

• ČESKÉ ÚČETNÍ STANDARDY PRO PODNIKATELE

- v rámci tohoto předpisu jsou jednotlivé oblasti účtování rozděleny do těchto standardů: 001 - 023 (pravidla účtování, které zabezpečují účetnictví v rámci EU)

• ZÁKON O DANI Z PŘÍJMŮ, O DPH, OBCHODNÍ ZÁKONÍK APOD

SMĚRNÁ ÚČTOVÁ OSNOVA A ÚČTOVÝ ROZVRH

- aby byly účetní výkazy jednotlivých účetních jednotek srovnatelné, musí být sjednoceny základní stránky účtování, které je dáno povinnou účtovou osnovou

• **směrná účtová osnova**

- je to seznam účtových tříd a účtových skupin, v rámci kterých si dále účetní jednotka stanoví potřebné syntetické a analytické účty

- vydává MF

- podle ní účtují zejména: obchodní společnosti, družstva a FO, které jsou účetní jednotkou

-> konstrukce směrné účtové osnovy: zahrnuje 10 účtových tříd (0 - 9), které se dále člení na účtové třídy

-> názvy účtových tříd: 0 - dlouhodobý majetek, 1 - zásoby, 2 - krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry, 3 - zúčtovací vztahy, 4 - kapitálové účty a dlouhodobé závazky, 5 - náklady, 6 - výnosy, 7 - závěrkové a podrozvahové účty

- účtové třídy 8 a 9 jsou vyhrazeny pro vnitropodnikové účetnictví, jehož členění je plně v pravomoci účetní jednotky

• **druhy účtových osnov**

- účtová osnova pro podnikatele, účtová osnova pro banky, účtová osnova pro pojišťovny, účtová osnova pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce, účtová osnova pro politické strany, hnutí, občanská sdružení, sdružení právnických osob, nadace, církve a náboženské společnosti

• **účtový rozvrh**

- na podkladě směrné účtové osnovy sestavuje účetní jednotka účtový rozvrh - je to seznam všech syntetických a analytických účtů, které bude v účetním období používat

- sestavují pro každé účetní období - v průběhu období je možné účtový rozvrh doplňovat

a) syntetické účty: jednotlivé účtové skupiny se dále dělí na syntetické účty - konkrétní úprava závisí na rozhodnutí účetní jednotky s tím, že musí vycházet ze závazné směrné účtové osnovy - první číslice v **trojčíslí** označuje **účtovou třídu**, **druhá číslice účtovou skupinu** uvnitř dané účtové třídy a třetí **číslíce udává pořadí účtu v příslušné účtové skupině**

511: 5 - účtová třída (náklady) 0 - 9; 51 - účtová skupina (služby); 511 - účet (opravy a udržování)

b) analytické účty: účetní jednotky v rámci syntetických účtů mohou vytvářet účty analytické, které zajišťují podrobnější členění, například podle potřeb daňových předpisů, potřeb účetní závěrky a dalších potřeb účetní jednotky

- častým důvodem analytického členění je rozlišování jednotlivých hospodářských středisek

- při používání těchto účtů se doplňuje za trojmístné číselné označení **navíc další dvě číslice**

- například u DPH: 343 21

343 15

počet procent při počítání DPH

VNITROPODNIKOVÉ SMĚRNICE

- účetní jednotka si je sama vytváří - vychází z konkrétních podmínek dané účetní jednotky
- směrnice upravují účetní postupy a přístupy - každá směrnice musí obsahovat den nabytí účinnosti, popřípadě období platnosti, a musí být podepsána oprávněnou osobou - ředitelem
- rozsah není závazný, proto je možné níže navrhované směrnice sloučit do jedné směrnice a naopak v potřebě potřeby provést jejich podrobnější členění
- mezi vnitropodnikové směrnice patří:

- **účetový rozvrh**

- **odpisový plán**

- **podpisové vzory** - podpisové záznamy osob oprávněných a odpovědných za účetní a obchodní případy jsou jednou z nejdůležitějších směrnic účetní jednotky

- jedná se o tyto podpisové vzory: odpovědné osoby za účetní případ, za zaúčtování účetních dokladů, oprávněné osoby jednat jménem účetní jednotky, oprávněné osoby pracovat s peněžními prostředky

- **používání měnových kurzů** - pokud používá valuty nebo devizy nebo eviduje majetek a závazky vyjádřené v cizí měně, musí rozhodnout, jaké kurzy bude používat, nejčastějším způsobem bude použití aktuálního denního kurzu platného v den uskutečnění účetního případu (kurz dle ČNB), další možností je použití pevného kurzu, který musí být stanoven k určitému datu po vymezené období

- **způsob oceňování** -

- a) vlastních nákladů (zda úroky z investičních nákladů budou vstupovat do ocenění DM)

- b) vedlejších výdajů zahrnovaných do PC (dopravné, provize, pojistné)

- **oběh účetních dokladů** - pro dodavatelské faktury, pokladní doklady, bankovní doklady, doklady k účtování o mzdách a odvodu pojistného

- **zásady časového rozlišování N a V** - může být uvedeno, v kterých případech nebude účetní jednotka používat časové rozlišení

- **inventarizace majetku a závazků**

- **normy přirozených úbytků** - také norem skladovaných zásob materiálu, zboží a výrobků, měla by také zahrnovat normy spotřeby přímého materiálu a polotovarů ve vazbě na technologické postupy

- **způsob účtování zásob** - zda účtovat způsobem A nebo B

ÚČETNÍ ZÁSADY

- aby účetnictví podávalo věcný a poctivý obraz o stavu a pohybu majetku a závazků účetní jednotky, musí vycházet ze všeobecných účetních zásad - ze souboru určitých pravidel, které budou dodržovány při vedení účetnictví a sestavování účetní závěrky

- mezi obecné zásady pro vedení účetnictví patří:

a) zásada bilanční kontinuity (návaznost jednotlivých účetních období) – konečné zůstatky aktiv a pasiv za běžné období se shodují s počátečními stavy aktiv a pasiv v následujícím účetním období

– R k 31. 12. 2014 = R k 1. 1. 2015

b) zásada věcné a časové souvislosti – vyjadřuje, aby účetní jednotka účtovala o účetních případech, které patří do příslušného účetního období

c) zásada stálosti účetních metod – účetní jednotka si na začátku účetního období zvolí účetní metody – oceňování nebo odepisování majetku, které musí používat celé účetní období, ale nesmí je měnit mezi jednotlivými účetními obdobími, a to aby byly informace v účetních výkazech srovnatelné

d) zásada věrného a poctivého zobrazení skutečnosti – podstatou je vykázat v účetní závěrce reálné finanční a majetkové postavení účetní jednotky, které odpovídá skutečným, které v průběhu účetního období nastaly

– aby účetní jednotka mohla splnit tento cíl, musí dodržet:

1) zásadu opatrnosti – cílem je nepřenášet současná rizika do budoucnosti (tvorba rezerv či opravných položek)

2) správnost při aplikaci platných předpisů a postupů – musí umět správně rozlišit, zda se jedná o opravu DM nebo technické zhodnocení

e) zásada zákazu kompenzace – zakazuje vzájemně vyrovnávání mezi jednotlivými položkami aktiv a pasiv a položkami N a V

f) zásada historických cen – za cenu, co si účetní jednotka kdysi něco koupila -> majetek je tedy oceňován v původních cenách